

Klimat och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över remiss om förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter

Er beteckning: KN2023/03476

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen till nationella listor över invasiva främmande vatten- och landlevande arter. De föreslagna arterna utgör ett stort hot och är relevanta för Gotlands län.

Länsstyrelsen bedömer att arbete med dessa arter kommer att innebära ett ökat behov av resurser både hos HaV och Naturvårdsverket för tillsynsvägledning och hos länsstyrelsen för att utöva tillsyn i större utsträckning, skriva beslut om hanteringsåtgärder och utrotning samt att utföra åtgärder.

En avgörande del för att kunna genomföra lagstiftningen om hanterings- och utrotningsåtgärder är att tydliga och funktionella hanteringsprogram och föreskrifter om åtgärder kommer på plats snarast efter att lagstiftningen träder i kraft. Inte minst akvatiska arter är mycket svåra att hantera och bli av med, och i de flesta fall saknas effektiva och beprövade bekämpningsmetoder. I avsnittet konsekvenser art för art saknas en bedömning av hur avfallet från bekämpningsåtgärder ska hanteras, en aspekt som länsstyrelsen bedömer bör ingå i kommande vägledningar.

Havs- och vattenmyndighetens och Naturvårdsverkets författningsförslag

Länsstyrelsen bedömer att det bör förtydligas om även hybrider av arter på den nationella förteckningen omfattas av förbuden.

Det finns otydigheter gällande vattenpest och sjögull avseende de undantag som gäller arterna. Tabellen över arter på sidan 15 kan tolkas som att vattenpest och sjögull är undantagna från förbuden i 7 a § om de finns i öppna vattensystem. Länsstyrelsens tolkning är

dock att de inte är undantagna utan omfattas av hanteringsåtgärder, men att det föreslås ett undantag i ansvaret för fastighetsägare (31 §). Detta undantag tycks gälla alla föreslagna akvatiska arter om de påträffas i öppna vattensystem, då det innebär att det är länsstyrelsen som ansvarar för åtgärderna.

18 a §

I författningsförslaget framgår att den ansvariga myndigheten ska se till att även arter i den nationella förteckningen omfattas av det övervakningssystem som gäller för arter i unionsförteckningen.

Länsstyrelsen bedömer att övervakning av vissa invasiva arter bör kunna ske inom nationell miljöövervakning med tillägg av specifika regionala övervakningsprogram. Det är bra och bör uppmuntras att privatpersoner genom så kallad medborgarforskning engageras genom rapportering i Artportalen men länsstyrelsen bedömer att det behövs fler nationellt sammanhållna program för övervakning som utförs på ett mer tillförlitligt, systematiskt sätt. Inte minst gäller det uppföljning av utförda utrotnings- och hanteringsåtgärder så att den kan utgöra grund för nationella sammanställningar.

30 a § och 42 §

Länsstyrelsen tolkar 30 a § och 42 § som att Länsstyrelsen ska ta beslut om utrotningsåtgärder i det enskilda fallet, exempelvis för en fastighet. Om paragrafen i stället syftar till att Länsstyrelsen ska ta beslut om utrotningsåtgärder mot en art i hela eller del av länet – en form av generell föreskrift – krävs bemyndigande, vilket länsstyrelsen inte ser att förslaget innehåller. Om paragraferna i stället syftar till att länsstyrelsen ska ta beslut om vilka åtgärder som ska vidtas, snarare än att åtgärder ska vidtas så bör det förtydligas.

31 § och 42 §

De föreslagna ändringarna förtydligar vilket ansvar som fastighetsägare har att utföra åtgärder mot reglerade arter. Det kan dock tolkas som att detta ansvar endast gäller då länsstyrelsen tagit beslut och hanterings- eller utrotningsåtgärder. Det bör förtydligas i förordningen att fastighetsägare har ett ansvar att utföra åtgärder även utan ett sådant beslut. Om ändringarna även i det här fallet i stället syftar till att länsstyrelsen ska ta beslut om vilka åtgärder som ska vidtas, snarare än att åtgärder ska vidtas så bör det förtydligas.

Länsstyrelsen önskar mer tydlighet kring vad som menas med "öppna vattensystem" och "vatten som inte tillhör någon fastighet", där länsstyrelsen föreslås ansvara för åtgärder i dessa vatten. Det finns ett behov att tydliggöra vad som gäller för exempelvis outredda vatten, som det finns många av på Gotland. Med detta ansvar följer också ett ökat behov av finansiering för att kunna genomföra både övervakning, tillsyn och åtgärder som föreskrivs.

Specifikt gällande vissa arter

Jättesliden

I utredningen konstateras att parkslide kan spridas bland annat i vatten längs med vattendrag. Hur jättesliden ska hanteras vid vatten är oklart.

Vresros

Vresros bedöms vara mycket kostsam att åtgärda på Gotland och blir speciellt kännbar att åtgärda för privata markägare med stora bestånd. Områden med förekomst av vresros på Gotlands stränder utgörs ofta av samfälligheter. Många samfälligheter kan ha otydliga ägarförhållanden och länsstyrelsen ser därmed svårigheter att hitta rätt ägare för att kunna förelägga om åtgärder. När det gäller trädgårdar vet privatpersoner sällan vilken sort av vresros de har i trädgården och där behövs tydlig vägledning om hur man känner igen den *Rosa rugosa* som verkligen ska utrotas.

Kanadensiskt gullris, vresros och spärroxbär

På Gotland finns många bestånd av kanadensiskt gullris och vresros i trädgårdar och i samhällen. Den totala utbredningen behöver kartläggas bättre. Spärroxbär är allmänt spridd över hela ön och länsstyrelsen bedömer det vara relevant att Öland och Gotland föreslås omfattas av ett särskilt regionalt hanteringsprogram för arten.

Strandkotula

Just nu finns ingen bra metod för bekämpning på plats, vilket medför att det blir extra svårt för privata markägare att hantera stora bestånd av arten. På Gotland har vi tre större bestånd och en handfull mindre bestånd av arten.

Mink

Förekomsten av mink på Gotland går tillbaka till 1930-talet och fram till första decenniet 2000 då det fanns en minkfarm norr om Visby. Därifrån har ett antal djur nått friheten och spridit sig längs kusten runt hela ön. Inga regelrätta inventeringar har genomförts och bilden av hur många djur det finns längs vår 80 mil långa kust är oklar. Mink observeras dock regelbundet i första hand vid hamnar och där människor rör sig. Det kustnära fisket har dock i stort sett upphört, vilket missgynnar minken.

Fångst med fälla bedrivs och har bedrivits på olika platser och i olika omfattning bland annat i regi av Svenska Jägareförbundet och fiskevårdsorganisationer, samt på eget initiativ.

Det är uppenbart att förekomsten av mink kan utgöra ett problem för fågellivet lokalt och för reproduktion av till exempel havsöring. Flera mindre öar med markhäckande fågel är utsatta platser och där kan minken påverka reproduktionen negativt. Länsstyrelsen på Gotland förordar därför att förekomsten av mink begränsas så långt det är möjligt.

Silverruda

På Gotland förekommer silverruda och hybrider av silverruda, men utbredningen är inte fullt utredd i dagsläget. Under sensommaren 2024 pågår ett arbete med att inventera fler vatten för att kartlägga förekomsten, och resultatet sammanställs och rapporteras in under hösten. Havs- och vattenmyndighetens förslag innebär att silverruda ska omfattas av utrotningsåtgärder, med målsättningen att de kända fynd som finns på Gotland ska utrotas. Det finns stora osäkerheter kring vilka metoder som lämpar sig för detta, vilka effekter det kan ha på inhemska arter i samma vattensystem och kostnaden för åtgärderna. Detta behöver bemötas i kommande vägledningar och även frågan om restaurering efter bekämpning.

Allmänna synpunkter

Det krävs mer resurser även för kartläggning, tillsyn och åtgärder på mark där Länsstyrelsen har rådighet, både i naturreservat och i nationalparken Bästeträsk som är under bildande. I dessa skyddade områden är det extra viktigt att invasiva främmande arter kan

åtgärdas, eftersom de kan utgöra hot mot själva syftet med de skyddade områdena.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor på telefon 010-223 90 00 eller via e-post gotland@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 2259-2024 i ämnesraden för e-post.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Anders Flanking med enhetschef Anna-Lena Fritz som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Tiina Kumpula och Johan Månsson, naturvårdshandläggare samt Elida Lundgren, kust -och havsmiljöhandläggare medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.